

SUEDAKO NESKATXA

(1965)

Jokalariak : *Patin* : Gorputzez pizu, 50 bat urte.

Katalin : Idor, manatari, 50 bat urte.

Xexili : Bizi-bizia, debuz egina, 18 urte.

Panpili : Leun, guri, 20.

Arroxa : Edozein, 22 urte.

Luzi : Edozein, 20 urte.

Jan-Piarre : Sentimendutsu, 22 urte.

Mirikua : Edozein, 50 urte.

Gilen : Gizon pollit bat, 50 urte.

Otozaina : Edozein, 40 urte.

Otozain-laguna : Edozein gizon.

LEHEN GERTALDIA

Joka-lekua : Edozoin barne.

KATALIN . - (*Letra bat berriz eta berriz irakurtuz*) Neska tzarra ! Hemezortzi urte baizik ez-eta, hola airatua !

PATIN . - Aski zinuen Pariserat joaiterat ez uztea. Zertako ez diozu kontra egin ?

KATALIN . - Zu zira hola mintzo ? Kontra egin dion bakarra, ni naiz. Pariserat joan behar zuela Xexilik aipatu zuelarik zuk ez zinuen ahorik ere ideki, xede horren haren burutik kentzeko.

PATIN . - Eta orai zer nahi du ?

KATALIN . - Zer nahi duen ? Jada erakutsia dautzut letra. Bainan ni zuri mintza ala pegartegiko pegarrari, berdintsu da. Ez duzu kasurik egiten ene erraneri eta gero, pitsik, ez dakizu !

PATIN . - Bon, amen. Orai erranen daitazu zer nahi duen gure Xexilik !

KATALIN . - Beharrik dugu haur bakarra ! Holako bizpahiru izan baginitu, hilerrietan izanen ginen, hilerrietan !

PATIN . - (*Boza goratuz*) Ean gure Xexilik zer nahi duen !

KATALIN . - Berant esposatu ginela ! Beharrik hala egin baiginen ! Beti goizegi esposatzea. Ez baita xorokeria handiagorik.

PATIN . - Ez ginen litanietan, bainan Xexiliren letran. Ean zer nahi duen.

KATALIN . - Bon, noizbait bederen kasu emanen duzu ene erraneri. Esposatu aintzinean ba, orduan dena solas goxo zinen. Hala izaiten dira gizon guziak. Bere laguna bildu artio urtxo, eta, bildu ondoan, otso.

PATIN . - (*Kantuz*) Santa Xexilia, emazu ateria !

KATALIN . - Badakizu gure Xexili ez dela bere buruaren jabe izaiteko adinerat heldua.

PATIN . - Ba, hemezortzi urte dituela.

KATALIN . - Eta, badakizu, haurtzat ekarria deno, burasoen baimena behar duela, mugaz bestalderat joaiteko.

PATIN . - Ba, tira beti korda. Noizbait etorriko ahal da burua.

KATALIN . - Zer, tira korda ? Xexili ene haurra da bakarrik edo zurea ere ?

PATIN . - Ba, paperek hala diote.

KATALIN . - Zer dituzu ele tetele horiek ? Ni hola nardaraz ari bazira, ukanen duzu gero errefera !

PATIN . - Bon, Xexili da beraz gu bien haurra eta gero zer ?

KATALIN . - "Gero zer", hori dea mintzatzeko moldea ? Nun duzu lagunaren errespetua ?

PATIN . - Xexili dela gu bien haurra ! Gero zer ?

KATALIN . - Xexiliz mintzatzeko ez duzuia boza pixka bat leuntzen ahal ? Gure haur bakarraz hola behar duzuia mintzatu ?

PATIN . - Xexil-Xexil-Xexili, egiten dautzut kili-kili !... Paso inbido, hordago... Partida burura dezagun ! Erradazu bi hitzez, Xexilik zer nahi duen gureganik.

KATALIN . - Xexilik galdetzen dauku baimena, bakantza denboran, Suedarat joaiteko.

PATIN . - Suedarat ? Nun da hura ?

KATALIN . - Orai berriz nun den Sueda ! Atzo letra irakurtu dautzut. Mahain gainean pausatu dautzut, zuk ere irakur dezazun !

PATIN . - Nun da Sueda !

KATALIN . - Letra irakurtu bazinu eta ukan Xexilirentzat amodio gehixago, nik bezala eginen zinuen : Berehala joanen zinen karta bati behatzerat, ikusteko nun den Sueda.

PATIN . - Bon, erradazu beraz nun den !

KATALIN . - Frantziatik sartzen zira Belgikarat. Badakizuia nun den Belgika !

PATIN . - Ba, hango erregea ikusia dut galtza motxetan mainatzen.

KATALIN . - Bon, Belgika trebesatuz, sartzen zira Holandan. Badakizuia nun den Holanda ?

PATIN . - Ba, behi Holandesak ezagutzen ditut : Errape ederra dute.

KATALIN . - Holandatik sartzen zira Alemanian. Badakizu nolakoak diren Alemanak ?

PATIN . - Ba, zure aita hala omen zen !

KATALIN . - Nere aita utziko duzu gero bere gisa !

PATIN . - Alemanak baino jende gaixtoagorik ez da munduan. Nik hori, bi gerletan frogatua dut gero.

KATALIN . - Bi gerla ? Nun egin dituzu zuk bi gerla ?

PATIN . - Hemen berean : Bat zure aitaren kontra, eta bestea zure kontra.

KATALIN . - Ba, zu bezalako soldadoak emazteri jazartzeko hobeak dira gizoneri baino !

PATIN . - Bon beraz, utz dezagun aipatu gabe zure arraza ! Gero norat jo behar da Suedarat heltzeko ?

KATALIN . - Alemaniatik sartzen zira Danemarkarat. Ezagutzen duzua Danemarka ?

PATIN . - Ba, hango zakurrak !

KATALIN . - Zer, hango zakurrak ?

PATIN . - Hango zakurrak famatuak direla !

KATALIN . - Bon, hanbat gaxto gero errespetua galtzen badautazu !

PATIN . - Ez dautzut nik errespeturik galdu : Zakurrak aipatu ditut eta ez zakurren zerak !

KATALIN . - Danemarkan, hartu behar da itsasontzia.

PATIN . - Ba, arrainen asetzerat joateko.

KATALIN . - Ez arrainen asetzerat, bainan Suedarat. Suedako jendea ba ote dakizu nolakoa den ?

PATIN . - Ba. Gerla denboran ikusiak ditut hango gizonak. Denak dira larru zuri, bilo horail, handi batzu.

KATALIN . - Ba, diozunaz, zer nahi ikusia zira gerla denboran, bainan guti ikasia. Ez baitakizu Sueda nun den ere.

PATIN . - Nahi nuke, ori, hemen balitz Gilen Bordaberri nere gerlako lagun bat. Jakinen zinueke harenganik ean ez dugun guk Suedako gizonik ikusi.

KATALIN . - Ez zaitela has orai zure lagun Gilenekin gerlan izan dituzun ixtorioen kondatzen. Badazkigu aspaldian denak.

PATIN . - Gilen, ba. Jakin-azu ez dela, lurraren gainean, holako beste gizon bat. Nik bizia salbatu nion behin.

KATALIN . - Ba, mila aldiz jada entzuna dugu. Bai eta ere Gilen Ahetzetik Landesetarat joan zela bizitzerat.

PATIN . - Ba, eta zorigaitzez ez baitakit bizi denetz ere !

KATALIN . - Bainan, zure Gilenez baino hobeki eginen zinueke griñatzen bazina gure Xexiliz.

PATIN . - Xexili, ba, eta gero zer ?

KATALIN . - "Eta gero zer", ez duzua besterik erraiteko ? Beti solas zozo berak dituzu jalitzen, "eta gero zer" !

PATIN . - Gure Xexili beraz.

KATALIN . - Ez da goizegi, Gilen eta gaineratekoak beren gisa utzirik, azkenean aipatzen baituzu gure haurra.

PATIN . - Santa Luzia, ora pro nobis !

KATALIN . - Ez naiz ni Luzia, eta luzatzen badut ene solasa zure falta da. Aski zinuen letra irakurtzea !

PATIN . - Beraz, Xexilik Suedarat joan nahi duela.

KATALIN . - Bai, hala dio. Arras adixkide dela Suedako neskatxa batekin.

Parisetik Suedarat, joan-jin, piaia merke egin ditakela. Neskatxa horrek, Suedarat gomitatzen duela. Ean, emanen diogun baimena Suedarat joateko, hilabete batentzat, bere hango lagunaren etxerat.

PATIN . - (*Hatsa luze-luzeki tiratuz*) Aaa... Noizbait bada noizbait oiloak erruten.

KATALIN . - Nortaz zira hola mintzo ? Xexiliz ?

PATIN . - Ez dut erran oilanda, bainan oiloa.

KATALIN . - Oilo hori nor duzu ? Ni ote ?

PATIN . - Xitoaren ama oiloa, axeriak kendu dio lepoa.

KATALIN . - Bakea emanen duzu gero, zure zozokeriekin, eta kalapitaketan bazabiltza, ukanen duzu gero hartarik ere.

PATIN . - Bai, eta ondotik, mutur saltsa ere. Badugu usaia.

KATALIN . - Jakin-azu axeriak etxe huntako oiloari lepoa kenduko dion baino lehenago, nik etxe hunako oilarra tupinan sartuko dutala gero.

PATIN . - Bai, galtzak kendu-ta.

KATALIN . - Bere falta du gizonak galtzak galtzen baditu.

PATIN . - Ez lituzke galduko, emazteak ez baliozka ebasten.

KATALIN . - Badakit fama hori emaiten dautazula. Horra nola tratatzen duzun zure espos-laguna.

PATIN . - Ba, nik zu hitzez, eta zuk ni obraz.

KATALIN . - Nik zure nausitasuna beti errespetatzen dut, bainan ez zure nausikeria.

PATIN . - Bai, zure neurritan, nausitasuna maiz nausikeria izaiten da.

KATALIN . - Bon, hola denaz geroz, erakuts-azu zure nausitasuna : Erradazu zer behar diogun ihardetsi Xexiliri. Suedarat joateko baimena eman behar ote diogu : Bai ala ez ?

PATIN . - Emo zu erreputa baietz.

KATALIN . - Segur nintzen baietz zinuela ihardetsiko. Haur horrek beti nahi duen guzia ardietsi baitu zureganik. Ez baita zu baino aita ahulagorik lurraren gainean.

PATIN . - Errozu beraz : Ezetz.

KATALIN . - A ! Nik behar diota erran ezetz ! Beti ni nauzu manatzen haurrari zerbait peningarri behar zaiolarik jakin arazi. Segur niz ez nindukezula mandatari nahiko, berri atsegingarri bat behar balitzaio gaztiatu.

PATIN . - Errozu beraz : Baietz.

KATALIN . - Baietz ! Bainan gizona nun duzu burua ? Hoin urrun behar dugua joaiterat utzi gure haurra ? Eta hoin denbora luzearentzat ? Eta han eritzen bada ? Edo zerbait gertatzen bazaio ? Nun gira ?

PATIN . - Errozu beraz : Ezetz.

KATALIN . - Errex da, orizu, erraitea. Segur naiz haur gaixoak bere buruari arras emana duela piaia horren egitea ! Ezetzak gure kontra errabian jar dezake eta berdin eriaraz ere.

PATIN . - Errozu beraz : Baietz.

KATALIN . - Baietz, ba ! Bainan badakizuia zuk nor duen delako Suedako neskatxa hura ? Eta nolakoa den haren familia ? Oraiko egunean, asko jende galdu bada gero mundu zabalean.

PATIN . - Errozu beraz ezetz.

KATALIN . - Ai ! Zu, zu ! Zoin gizon ilhauna ziren, ageri da zure erreputetarik. Ez baitakizu sekulan zer nahi duzun. Gero arranguratuko zira nik dudala hemen manatzen eta ez zuk !

PATIN . - (*Bizi-bizia*) Sorgina puies ! Baietz ! Ezetz ! Debruaren tripa bete dadiela zu iduriez !

KATALIN . - Ez du balio litania beltzetan ari ziten. Zure ateraldiek eta ahuntzaren gauerdiko eztulak berdintsu larderia dute. Hasteko, Xexiliri jada izkiriatua diot, erranez : Ezetz, ez diogula emaiten Suedarat joateko baimenik.

Nahi badu, datorla hunarat, hilabete batentzat, bere Suedako neskatxarekin. Hola, neskatxa hura ezagutuko dugula nor den eta ikusiko ean harekin joaiterat utz dezakegun edo ez.

PATIN . - Orai ere, eni pitsik aipatu gabe, horiek guziak deliberatu dituzu. Gero asaldatuko zira gure etxean emaztea dela gobernadore entzuten duzulakotz.

KATALIN . - Gaixo gizona ! Beharrik nauzu hor etxea gobernatzeko. Ez banintz ni hemen, etxe huntan zuregatik, saguak litezke nausi, saguak !

PATIN . - Zertako nahi zinuen ene gogoaren berri jakin, Xexiliri jada izkiriatura zinionaz geroz ?

KATALIN . - Batere gizona izan bazine, behar zinuen nik bezala pentsatu, eta, orduan, aski izanen nuen erraita zurekin ados nintzela. Salatzen dautzut zer mana, bainan hain zira barnez larria nun nik salatua ez baituzu konprenitzen. Hortakotz, bortxatua naiz ez bakarrik zer mana zuri salatzerat, bainan salatua, nihaurek manatzerat.

PATIN . - Eta gainerat kopeta baduzu hola bekoz beko, zure jukutriaren aitortzeko !

KATALIN . - Gaixo gizona ! Segur laket nuke zurekin itzuli-mitzulika aritzea, bainan hain zira leuntasunez gabea nun zurekin solasak ibili behar baitira ez aho xabalaz bainan hortzetan murruskatuz.

PATIN . - Berriz ere erranen dut : Zu hartu zintudalarik ez nuela neretu emazte bat, bainan "kepi" bat, jats bat, eta gainerat eztena bat.

KATALIN . - Bai, eta nik ere berdin erranen dut : Zu neretu zintudalarik ez nuela hartu gizon bat, bainan saski potor bat.

OIHALA

BIGARREN GERTALDIA

Joka-lekua : Pariseko edozoin barne.

Oihala idekitzean, Panpili ikusten da, kadera baten gainean jarria, pipan ari, aire nardatu batekin. Soinean dauzka emazte-galtzerdi luzeak football-eko galtzeri estekatuak, larruarrasekoa eta, hunen gainetik, bular faltsoak.

PANPILI . - *(Oihuz)* Heldu zirea, Xexili ? O Xexili !

XEXILI . - *(Agertuz)* Ba, Panpili, heldu naiz. Zuretzat zaia baten hautatzen ari naiz. Huna zapetak. Ean, entseazkitzu. *(Jalitzen da)*

PANPILI . - *(Zapeteri so. Takoi-luzedunak dira. Ez zaizko gustatzen. Ahal bezala soinean ezartzen ditu. Ez du heiekin errecki kurritzen)* Errazu, Xexili, zapeta botika hauk behar dituta ibili ? Ez duzuaia besterik ?

XEXILI . - *(Agertuz, besoak arropoz beteak)* Usaia hartuko duzu, Panpili. Ez zaitela berehala zainetan jar. Ez dituzu horiek beti ibiliko. Beztitzeko bakarrik.

PANPILI . - Ni mensten ez banaiz oraikoan, ez naiz sekulan eginen.

XEXILI . - Ezar-azu zaia hau. (*Zaia emaiten dio*) Zure egitekoa arras errega da. Zu zira Suedako neskatxa bat, ene adixkide handia. Heldu zira hilabete batentzat Euskal-Herrirat ene aitamen etxerat.

PANPILI . - Bainan nik ez dakit deus Suedaz, ez eta hango bizi moldeaz.

XEXILI . - Ez zaitela kexa, Panpili. Kataloga batean ikusia dut nola beztitzen diren hango neskatxak. Gisa hartarat beztituko zaitut zu ere.

PANPILI . - Eta mintzatu ? Nik ez dakit debru pitsik Suedako jenden mintzairaz.

XEXILI . - Ez duzu jakin beharrik ere. Aski dituzu bospasei solas lerro, beti berak, erabiltzea.

PANPILI . - Ba, zoin solas ?

XEXILI . - Suedako jendeak mintzo baitira pixka bat alemanak bezala hitzak atera-zkitzu zintzur beheretik, eta hori askiko da.

PANPILI . - (*Zintzur beheretik hitz batzu jaliz*) Hola behar duta mintzatu ?

XEXILI . - (*Irriz*) Ba, hola-hola ! Nehork ez zaitu konprenituko, eta nik eginen dut beti alegia zu konprenitzen. Ori, ezar-azu gaineko jauntzi hau.

PANPILI . - (*Beztituz*) Eta, hilabete batez hola behar duguia mintzatu ?

XEXILI . - Ahal bezain guti egonen gira bestekin. Heien aintzinean bakarrik zira hola mintzatuko. Gehienetan bi-biak buruz buru izanen baigira, orduan, bixtan da, gure solasak ibiliko ditugu goxoki, orai bezala.

PANPILI . - Bainan ene bozak galduko nau. Nola nahi duzu nik egin dezadan neskatxa boza meharra ?

XEXILI . - Suedako emaztek boza ozenago dute hemengoek baino. Aho gainarekin mintzatzen dira. Huna nola. (*Kantatzen du : Xarmegarria zira, eder eta gazte... eta... eta...*)

PANPILI . - (*Xexilik bezala kantatuz...*) Hola ontsa dea ?

XEXILI . - Arras ontsa. (*Biak irriz. Panpili mintzatzen da Suedako hizkuntzaz. Xexilik errefera emaiten dio hizkuntza berean... biak irriz*)

PANPILI . - Uste duzuia zure aita enganatuko dugula ?

XEXILI . - (*Irriz*) Gure aita, gaixo Panpili, gure aita ez da konda ere gure etxean ! Ez da segur deusetaz ohartuko ! Eta ohartzen balitz ere, ez du irriskurik boza altxatuko duela ! Gure aita ez da deus, gure etxean, entzuten duzu : Deus !

PANPILI . - Eta zure ama ?

XEXILI . - Gure ama, ba, dautzut norbait dela. Bere izengoitia du kapitaintsa. Eta egiazki hala da. Harekin ontsa gobernaten ahal gira. Ikusiko duzu.

PANPILI . - Bo, bo, bo... Ez du itxurarik ni hola jitea zuen etxerat.

XEXILI . - (*Irriño batekin*) A, badakizu zer dautazun errana : Hain maite nauzula nun manatzen bazaitut ere zure burua urerat aurtikitzeke, obedituko nauzula. Ez dautzut hoinbeste galdatzen. Beraz, behar nauzu obeditu.

PANPILI . - O amodioa, amodioa, zer xorokeria !

XEXILI . - Ez, Panpili, ikusiko duzu gure etxean iraganen ditugula egun xoragarriak. Ahal bezain guti egonen gira bestekin. Beti ibiliko gira bi-biak. Joanen gira oihanerat, mendirat, itsas-hegirat.

PANPILI . - Arropa eta zapeta hautan zoin tinki naizen ! Hola beharko duta ibili udako egun beroetan ?

XEXILI . - Ez, ene bihotza, salbu etxean haatik. Bainan handik kanpo, bi-biak izanen baigira bakarrik, aisean emaiten ahalko zira.

PANPILI . - Bo, to, to ! Bainan bizarretik ezagutuko dute ez naizela ni neskatxa.

XEXILI . - Bizarra askiko duzu egitea egunean bietan. Eta bizarra egin beharko duzu ez bakarrik bisaian bainan ere esku-besoetan eta zango aztaletan.

PANPILI . - U ! La, la ! Nik, orai artio, hoin hastiro baitut bizarra egunean behin egitea ! U ! La, la ! Ez, ez ! Nahiago dut zuen etxerat ez joan.

XEXILI . - Maite nauzu ala ez nauzu maite ?

PANPILI . - Maite, ba, bainan hori besterik da.

XEXILI . - Maite banauzu, hori pitsik ez da. Ikusiko duzu, ene amodioa, zer egun goxoak iraganen ditugun elgarrekin.

PANPILI . - Eta buruko ileak ? Laburrak ditut gero !

XEXILI . - Ez kexa, ene amodioa, oraino badugu hilabete bat gure etxerat joan aintzin. Orduko zure ileak luzatuko dira. Eta neskatxen ileak, guziz Suedan, kasik mutikoenak bezain laburrak izaiten dira.

PANPILI . - U ! La, la ! Zer zozokeria ! Ez dakit ! Ez dakit !

XEXILI . - Maitatzea da sofritzea. Zuhaurek errana dautazu. Jar zaite. Ile horiek pixka bat orraztatuko dauzkitzut. Eta gero, entseatuko dautzut buruko tapaki pollit bat, Suedan ibiltzen duten bezalakoak.

PANPILI . - Eta eskuak ere beharko ditut ba gorde. So egizu aztapar haueri. Hauk ez dira neskatx eskuak.

XEXILI . - Erosiko dauzkitzut esku-larru mehe batzu. (*Burukoa ezarri dio*) Ez zira batere gaizki izanen. Suedan badira, ni segur, neskatxa frango, ez baitira zu baino pollitagoak.

PANPILI . - Bai, badut hor pollita izaiteaz beste griñarik.

XEXILI . - Zato, orai. Behar dauzkitzut ezpainak gorritu.

PANPILI . - Eeee ? Zikinkeria hori behar dautazuia ezarri ?

XEXILI . - Alo, ene amodioa, ez zaitela hola asalda. (*Emaiten dio gorria ezpainetan*) Bon Miss Sueda bezain pollita zira. Ean, ibil zaite pixka bat kurri harat eta hunarat. Ori, har-zkitzu eskuetan iguzkiko paisola eta esku-zakua. Ean ibil zaite. Ez hola atxik esku-zakua, bainan hola. Ean, kurri berriz ? Bon, ez da gaizki.

PANPILI . - Banoa beraz berehala ene burua eskaintzerat moda-erakusle "mannequin" bezala.

XEXILI . - Bon, jaliko gira biak, bi neskatx bagine bezala. Kurrituko ditugu karrika-magasinak. Ekazu besoa. Eta oroit bi neskatx ez direla besoz-beso ibiltzen mutil eta neskatxa bezala.

PANPILI . - Nola behar dut ba kurritu zurekin, neskatxa bezala egiteko ?

XEXILI . - Ean entsea giten. Kasu gorputza nola ibiltzen duzun, eta oroit behar dugula mintzatu Suedako hizkuntzaz. (*Biek joan-jin batzu egiten dituzte taula gainean, irri-karkaila batzu jaliz. Artetik, neskatxak erakusten dio mutilari nola egin*)

OIHALA

HIRUGARREN GERTALDIA

Joka-lekua : Lehen gertaldikoa.

KATALIN . - Apur baten buruan, Xexili hemen izanen dugu bere Suedako neskatz lagunarekin. Zer ikusi behar ote dugu ?

PATIN . - Ba, atzo arratsean, zu oherat joan-eta, egon bainaiz telebixtari so, preseski emankizun bat izan da, biziki pollita, Suedako bizi-moldeaz.

KATALIN . - Zertako ez nauzu deitu ?

PATIN . - Ba, jakin behar zen, ori, ean iratzartzea plazer ukanen zinuen edo ez.

KATALIN . - Pentsatzen ahal zinuen, ba, plazer ukanen nuela, zerbaiten ikustea Suedako bizitzaz gu giren kasu huntan.

PATIN . - Ez naiz ba ausartu zu iratzartzerat.

KATALIN . - Batzuetan iratzartzen nauzu ez-deuskeria batentzat. Joan den aldian iratzarri nauzu kukuso bat zinueta-ta haren harrapatzen laguntzeko. Eta, nonbaitik ere, atzarri beharren-beharrenean nauzu lo uzten.

PATIN . - Ba, zu ere orai hola mintzo zira, baina iratzarri bazintut, beste predikurik entzunen nuen.

KATALIN . - Iduri luke zure erranetarik ez naizela axolatua gure Xexiliren gorabeheretz. Xexili ene haurra ez balitz bezala. Haren ibilpidetan deus behar ez banu bezala. Ala zer zira, jelos, Xexili eni estekatuago delakotz zuri baino ?

PATIN . - Ba, ama-alaben artean erabiltzen dituzuen mokoka partiden jelos !

KATALIN . - Ez zaitela sar Xexili eta gure artean. Guk biek arras ongi elgar konprenitzen dugu.

PATIN . - Elgar konprenitzen ! Ditakena da. Elgar aditzen ! Hori besterik da. Bat eta bat egiten duzue baina ez "biek bat".

KATALIN . - Hobe da bat eta bat egitea ezenez-eta bat eta baterez, zurekin gertatzen zaion bezala.

PATIN . - Beharrik Suedako neskatz hemen izanen baita gure bizia pixka bat airosteko.

KATALIN . - Nork daki hori ? Denbora hor izanen da erraile... Ta, zer zioten Suedako jendez telebixta hortan ?

PATIN . - Gauza frango erran dute. Nork har denak gogoan ? Hango jendea omen da Europako aintzinatuena eta zoriontsuena.

KATALIN . - Nahi nuke jakin nor den, zoriona izartzen dakien holako gizon abila.

PATIN . - Gaitzeko garbitasuna eta ordenua omen da han, bai karriketan eta bai etxetan.

KATALIN . - Ez bide dira hango gizonak zu iduriak.

PATIN . - Nehun ez paper zikin bat, ez zigarreta mutur bat lurrean gauza baxotxarentzat toki bat eta gauza baxotxa bere tokian.

KATALIN . - Agian neskatz horrek emanen dautzu bere lekuetako ordenutik pixka bat. Ez baituzu behin ere ikasi zure galtzen kadera gainean pleatzen, ohean sartzeko kentzen dituzularik.

PATIN . - Bai, eta Suedan, gazteak, mutil ala neskatzak, arras laxoan altxatuak omen dira.

KATALIN . - Ez zaitela kexa. Erakutsiko diozkat nik neskatz horri hemengo neurriak, berak ez baditu hartzen.

PATIN . - Agian ez dautzu kasurik eginen. Eni segurik, laket litzaiket laxotasun pixka bat, hemengo tinkia arintzeko.

KATALIN . - Zer dituzu, berriz ere, solas ments horiek ? Ez zira ahalge ere. Hor ibiltzen zira apostolu bat bezain zintzo, iduri onbor hil bat. Eta ordukotz zure barnea kaldan dago. Eta noren ondotik ? Neskatxen ondotik ! Eman baitzaio zu bezalakoari !

PATIN . - Bai, kontensko naiz. Pixka bat airostuko baigira hilabete batez.

KATALIN . - Lot dadiela, lot, neskatxa hori nahaskerian. Nik laster eginen dut hemen legea.

PATIN . - Hortaz segur naiz ; usaia baituzu.

KATALIN . - Ba, eta behar ere, zu ziren potretarengatik.

PATIN . - Eta zer eginen diozu neskatxa horri, hemengo mutil guziak abiatzen bazaizko ondotik ?

KATALIN . - Zer eginen diotan ? Ez dakizua zer egiten dudan gure zakurrari segitzaleak heldu zaizkolarik ? Jatsa eskutan har, bera barnerat haizu, eta beste guziak hemendik haiza. Hola ez bada kontent, bere puskak bil ditzala eta doala hemendik nahi duen lekurat.

PATIN . - Beraz hilabete polit baten abiadura dugu. Bainan ez dautzut hasi-saila bururatu. Besterik ere ikasi dut telebixtan Suedako bizitzaz.

KATALIN . - Nik bestaldian telebixta hori hetsi eginen dautzut haurrentzat on ez diren ikusgarriak emaiterat doatzilako seinalea agertzean. Sobera amets gaixto egiten baituzu zuk telebixta horren aintzinean.

PATIN . - Zer behar dituzu orain, ene ametsak ere gobernatu ? Izanen duzu lan !

KATALIN . - Hala da-ta. Bakotxa bera ez bada on bere burua zikintzetik zaintzeko, sahetsekoeri da laguntzea.

PATIN . - Nik ez dut, atzo arratsean, batere ene gogoa zikindu telebixtaren aintzinean, bainan ba ikasi nola Suedako familiek egiten duten garbitasuna beren artean "sauna"-ren bidez.

KATALIN . - Sauna-ren bidez ?

PATIN . - Sauna-ren bidez ba. Gau huntan pentsaketan egona naiz neskatx hori hunarat helduki-eta, ez ote ginuken hobe, guk ere, holako bat hemen muntatzea.

KATALIN . - Jakiten ahal duta zer den delako sauna hori ?

PATIN . - Ez da deus errexagorik. Suedako etxetan badaukate mainu leku bat. Hortan ur laño bero-bero batzu hartzen dituzte. Hortakotz zahar, gazte, familiako ala ez, den denak biluzten dira, eta betan mainu-toki hortan sartzen, gure etxetan urdeak putzuetan bezala. Ondotik, ur-turrusta hotz baten azpian bustitzen dira. Ez zautzua hori ontsa ?

KATALIN . - Gaizo espantu tetele ! Zozokeria horren ezin largatuz zinaudena apur bat huntan hola minturik ? Hortarik ageri da nolakoa den zure barnea. Beharrik ez duzu, gogoratzen zauzkitzunen betetzeko ahalik. Zuk ba, xerritegi batean behar zinukela zure egoitza eta ez hemen.

PATIN . - Jes ! Ez dituguia ikusten ahal, diren bezala, Jainkoak egin kreatura ederrak ?

KATALIN . - Zuri kreatura ederrak ? Nik uste ! Astoari xokoleta bezala !

PATIN . - Bon, halabiz beraz. Funtsean neskatxa horrekin nola erabili, berak erakutsiko dauku.

KATALIN . - To ! Horra nun ditugun heldu ! (*Apur bat ixilik. Atea joiten dute*) Aintzinat.

XEXILI . - (*Agertuz "lagunarekin"*) Agur ama, agur aita. (*Potta emaiten diote bieri. Panpilik eskua*)

KATALIN . - Ongi ibili zarete bide hoitan ?

XEXILI . - Ba, ama, ba, arras ongi.

KATALIN . - Jar zaitezte. Ekatzue puska horiek.

XEXILI . - Ez ama, ganberan pausatuko ditugu. Hobe dugu berehala aldatzea.

KATALIN . - Bon, ontsa da. (*Panpiliri*) Pentsatzen dut, andere gaztea, gure etxean laketuko duzula.

XEXILI . - Ama, ez du balio huni mintzatzea. Ez du tuntik konprenitzen, ez euskaraz eta ez frantsesez.

KATALIN . - Nola behar dugu ba hunekin gurutzatu ?

XEXILI . - Ni hor izanen naiz bitarteko.

KATALIN . - Jes ! Eta hik nola ikasia dun hunen mintzaira hoin laster ?

PATIN . - Gazteak, alabainan, gazteak !

KATALIN . - Gazteak, nahi dut, bainan bestea ere gaztea da.

XEXILI . - Beti enekin jalitzen zen eta bere Suedako lagunekin. Hortakotz hunek ez du ikasi hemengo mintzaira. Nik aldiz ba hangoa.

KATALIN . - Jes ! Hau bitzikeria. Hoinbeste denboraz Parisen egonez geroz, frantsesa pixka bat bederen ikasia behar zinan engoitik ! Ala zer ? Gutu ernatu hetarik duna ?

PATIN . - Ale, bota pikoa etxean sartu ordu.

KATALIN . - Pikoa ? Baterez. Pentsatzen dut Pariserat etorri geroz frantsesa doi bat ikasi behar lukela bere bizipidearengatik ere.

XEXILI . - Bon, ama, bagoaz aldatzerat.

KATALIN . - Ba, zoazte, ba. (*Biak ateratzen dira*)

PATIN . - Nik ere, soldadogoa eta gerla egin nituen, bainan frantsesa guti ikasi. Konprenitzen dut neskatxa horrentzat berdin ditakela.

KATALIN . - Zuk frantsesa ez ikastea nehor ez da harrituko, denek baitakite zure ernetasuna.

PATIN . - Ez bide zira zu ere Betleemeko izarra, naizen erneari zure bizia uztartzeko.

KATALIN . - Ba, Betleemeko izarra ere aberategi baten gainean gelditu zen.

PATIN . - Aurkitu izan bazinu hemen baino aterbe hoberik, segur han eginen zinuen zure egoitza. Bainan, zuri ere, ate idekitzalerik nehor ez agertu, hunarat artio.

KATALIN . - Bai, zuk atea, kontensko-ale, eni ideki eta ni, zozoa, barnerat sartu.

PATIN . - Nik atea ideki, ustez urtxo bati, haatik laster ohartu, ene hegatzina ez zela urtxoa bainan belatxa, perruketarekin gurutzatua.

XEXILI . - (*Agertuz*) Ama, ikusten dut biak ganbera berean ezarri gaituzula, bainan hori ez ditakena da.

KATALIN . - Zertako ez ?

XEXILI . - Zeren eta, ene lagun hori biziki kilika baita pondu hortan. Bere ganbera nahi du bakarrik beretzat.

KATALIN . - Jes ! Zer dun hori ? Ez besteak bezala egina ? Bizkitartean bi ohe ezarriak nintinan, bakotxak zuenean lo egin zinezaten.

XEXILI . - Ganbera hori utziko diogu dena beretzat eta nik lo eginen dut ganbera zaharrean.

KATALIN . - Ganbera zaharra ? Pollita dun no ! Zikina eta mukurru puska tzarrez betea !

XEXILI . - Nihaurek hustuko eta garbituko dut, ama.

KATALIN . - No, izanen dun lan.

PATIN . - Jes ! Harritua nagon Suedako neskatxa bat hoin kilika izaitez bere larruaren agertzeko. Besterik esperantza ninan horrenganik.

KATALIN . - (*Samur*) Zu zaude ixilik gero zure ergelkerietan berriz hemen hasi gabe.

XEXILI . - Jes ! Ama, zertako zira hola bultatzen ? Utz-azu aita mintzatzerat. Zer erran gogo zinuen, aita ?

PATIN . - Hik badakin nik uste engoitik zer den sauna ?

XEXILI . - Nik ? Ez... Zer da hori ?

KATALIN . - (*Samur*) Zer nahi dion horri ? Zikinkerietan din bere plazer bakarra.

XEXILI . - Errazu, errazu, aita erran gogo zinuena.

PATIN . - Ba, aski dion galdatzea hire Suedako adixkide horri zer den sauna. Horrek argituko hau. Eta erron, eni ere sauna arras laket zautala.

KATALIN . - (*Errabian*) Zozo handia ! Zure leuntasuna eta asto tipulez asearena berdintsu dira !

XEXILI . - Bainan zer duzue hola hasarretzeko sauna horren gainetik ? Ez dezaketa jakin nik ere zer den sauna hori ?

KATALIN . - Ba, bere tetelekeriak utz ditzala bazterrerat. Horren mihia edo talo zabala berdintsu finak ditun.

PATIN . - Bai, zure mihia eta okiloarena ere.

XEXILI . - (*Irriz*) Bon, bon, ikusten dut, ni hemen egon edo hemendik urrundu, gure kaiolan, xoriak berdin karakan ari direla.

OIHALA

LAUGARREN GERTALDIA

Joka-lekua : Aintzineko bera.

Xexili ari da lisatzen. Panpilik pasatzen diozka lisatzeko oihal eta arropak, tarratatuak direnak bazterrerat ezarriz.

PANPILI . - (*Kexu*) Erraiten dautzut berriz ere ni leporaino ase naizela bizi huntaz.

XEXILI . - O Panpili, ez duzu arrazoinik hola etsitua izaiteko.

PANPILI . - Ez arrazoinik ? Ohartzen zirea nola iragaiten dudan hemen denbora ?

XEXILI . - Ez zirea goxoki enekin ?

PANPILI . - Erdietan, zerbait erran nahia naizelarik, ahoa hetsia egon behar dut.

XEXILI . - (*Irri batekin*) Ez girea ontsasko mintzatzen Suedako hizkuntzan ?

PANPILI . - Bakea emazu, otoi. Zintzurra akitua baitut, ihauteritako maskatuak bezala mintzatuz emazte boza eginez.

XEXILI . - Ez dituguia arratsalde goxoak iragaiten itsas hegian ?

PANPILI . - Zuk ba behar bada, ontsasko mainatzen baitzira, bainan nik larrua beti tapatua egon behar, nehor ez dadien ohart mutila naizela !

XEXILI . - Ez zirea ontsa jostatu igandeko balean ?

PANPILI . - Bai, beti mutilekin ari izan behar dut dantzan. Neskatxa bat besotan hartu ordu berexten gintuzten ez delakotz gomeni neskatxa neskatxarekin dantzatzea.

XEXILI . - Xuut !... Gizon boza egitean mintza zaite apalxago aitak edo amak ez zaitzaten entzun.

PANPILI . - Nago zure ama ez ote den zerbaitez ohartzen hasia.

XEXILI . - Ba, zera !

PANPILI . - Beti, zer eta nola ari naizen, ene zain dago.

XEXILI . - Ba, ikusi zaitu trikotatzen. Ez du gehiago erraiten ahalko ez zirela deus eskulanetan ikasia.

PANPILI . - Trikotatzen ba ! Ene lana hor daukat, zuk hasi bezala, ez baitakit orratz horien malobratzen.

XEXILI . - Egin alegia ! Nahi duzu jendea bildu ? Egin engana-mundu.

PANPILI . - Ba, bainan botikeria hunek nekez dezake luzaz iraun. Ene aitari ere Landesetarat gezurra izkiriatua diot : Hemen naizela adixkide batzuen etxean. Errepusta eman daut jinen dela bere otoan ni ikusterat egun horietarik batez. Ori, pollita izanen naiz, ene aitak harrapatzen banau neskatx arropetan.

XEXILI . - (*Irriz*) O Panpili ene bihotza !

PANPILI . - (*Papoa destinkatuz*) Zure bihotza, ba... eta ene papoa. Ene bularren ez erakusteko lepoa hemen dabilkat tinki-tinkia, iguzkiak erre nahi duelarik. Beso eta zango-aztalak ere berdin.

XEXILI . - O, ez zaitela hola samur, ene bihotza.

PANPILI . - Zu aise mintzo zira. Kanpoan bezala barnean ere beti tapatua egon behar dut. Gainerat, zernahiko zozokeriak entzuten ditut ene gain kondatzen, beti ez konprenituarena eginez. Uste duzua hau bizi bat dela ?

XEXILI . - (*Alegia nigarti*) O, nere bihotza, pena egiten dautazu hola mintzatuz.

PANPILI . - (*Boza eztituz*) Ez, ez zazula nigarrrik egin, Xexili.

XEXILI . - Bon, errazu beraz beti maite nauzula.

PANPILI . - Ba Xexili, maite zaitut.

XEXILI . - Eta hitzemazu ez zirela gehiago berriz holako arranguretan ariko.

PANPILI . - Ba, Xexili, hitzemaiten dautzut.

XEXILI . - Xuut !... Norbait heldu da. Kasu guri. (*Panpilik lepoa tapatzen du eta lotzen da trikotari*)

KATALIN . - (*Agertuz*) A ! Lisatzen ari hiza ?

XEXILI . - Ba, ama.

KATALIN . - Nonbaitik ere hi ari haiz eta ez hire laguna.

XEXILI . - Jes ! Zertako behar du horrek ari lisatzen eta ez nik ?

KATALIN . - Ikusi nahi ninan ean lisatzen bederen badakien. Ez zakin jateko moldatzen, ez josten, ez xuriket egiten. Nik ez zakinat hori zertan ikasia den.

XEXILI . - Ez duzu ikusten trikotatzen ari dela ?

KATALIN . - Bai, bai, atzo eta herenegun ere, hala ari zunan. Bainan hasi duen lana beti hein bertsuan ikusten zionat.

XEXILI . - Erran dautzut jada, ama, Suedako neskatxak ez direla hemengoak bezala altxatuak.

KATALIN . - Pentsatzen dinat han, hemen bezala, neskatxak esposatzen direla eta ama bilakatzen. Eta nahitez haurren xatarrak bederen garbitzen dituztela.

XEXILI . - Eginen ditu ba, hunek ere. Utz-azu lehenik ezkontzerat.

KATALIN . - Bai, bere xatarrak garbitzeko on ez den neskatxak, nekez eginen ditin egun batez bere haurrenak.

XEXILI . - (*Zintzaka*) Beti horren kontra ari zira, ama. Nik ez dakit horrek zer egin dautzun.

KATALIN . - Ez din balio neska sintsakeritan ar hadin. Bere ganberan egona nun horren puskeri so. Ez din segur urgulu handirik. Bi zaia txar, bi barneko atorra, galtzerdi pare bat ditin han bakarrik. Gaineratekoak bizkarrean.

XEXILI . - Nihaurek errana nion, ama, ahal bezenbat arropa gutirekin etortzeko hunarat.

KATALIN . - Ez din ez petentarik, ez erraztunik, ez eta holako bere burua pollitzeko deus puskarik.

XEXILI . - Gaizki zautzuia neskatxa bat xingleki emana izaitea ?

KATALIN . - Xingleki emana eta arruntki emana, bi ditun. Eta ez dinat konprenitzen zertako hola dabilan beti lepo-papoak tapaturik, ditugun iguzkiekin.

XEXILI . - Erran dautzut jada, ama, horien lekuan hemen baino tinkiago altxatuak direla eta ez dutela han beren larrua erakusten hemen bezain aise.

KATALIN . - Ez zakinat hori arras hola den. Aitak hango sauna eta beste bizi-molde batzu telebixtan ikusi ditin eta ez dun batere hi bezala mintzo.

XEXILI . - O, ama, telebixtan agertua ez da baitezpada "Sinesten dut"-ean.

KATALIN . - Egia, bainan errana dun ikus eta sinets. Nik, hunen familia nahiko nikenan ikusi.

XEXILI . - Zoin idurikorra ziren haatik ama !

KATALIN . - Idurikorra ? Ez, jakin nahia bakarrik. (*Jalitzen da*)

PANPILI . - Bo, bo, bo... Ez dakit noraino baxera hau joanen den hautsi gabe.

XEXILI . - Ez zitela kexa, ene bihotza. Helduko gira bururaino deus hautsi gabe.

PANPILI . - Ez dakit, ez dakit... Errazu eta... ez duzuia oraino zilatu zer ote daiteken aitak eta amak aipatzen duten Suedako sauna hori ?

XEXILI . - Hitz horrek horien artean pizten dituen kasailetarik konprenitzen dudana, saunak erran nahi duke potta Suedako mintzairan.

PANPILI . - (*Irriño batekin*) Bon, ekazu beraz sauna bat eta ni banoa lehenbailehen ihesi leku botiga huntarik.

XEXILI . - (*Irriño batekin*) Joanen zira bainan lehenik enekin xuriketak egin-eta.

PANPILI . - Xuriketak egin-eta ?

XEXILI . - Ba. Ez duzuia entzun amak zer erran duen ? Ean ez zirenez on zure zikinen garbitzeko ?

PANPILI . - Zer behar dut orai, iturrirat joan zurekin ?

XEXILI . - Ba, ene bihotza.

PANPILI . - Nik ez dakit boketa xuritzen.

XEXILI . - Ene aldeko lats-harrian emanen zira eta askiko duzu nik bezala egitea.

PANPILI . - Ho ! Ho ! Ni zertaratua naizen ! Beharrik ez naute ene lagunek ikusten !

XEXILI . - Xuut !... Aita hor heldu da.

PATIN . - (*Agertuz*) A ! Hemen zireztea ? Erran, no, sahetseko sakela hau tarratatu dinat. Emadazkin otoi bi pondu.

XEXILI . - Ontsa da, aita. Josten dautzut berehala.

PATIN . - Gure betroin txar horren lana dinat hori. Ta, hire lagun horren etxean ote diten kabalik ?

XEXILI . - O ba ! Zer kabala nahi duzu ukan dezaten ?

PATIN . - Ba, preseski telebixtan ikusiak ditinat horien eskualdeko kabalak. Orkatxak ditine han, halako elur-ahuntz handi batzu. Galde-zon ean ez naizen zuzen mintzo. (*Xexilik eta Panpilik zerbait erraiten dute suedarrez*)

XEXILI . - Baietz ba, egia dela dio lagunak.

PATIN . - Naski ba, ikusiak ditinat artalde osoak neguari buruz mendietarik jausten zituztela. Ez zakinat haatik kabala horiek zertako baliatzen dituzten. Haragiko segur, bainan behar bada esneko ere. No, galde-zon hori ere. (*Xexili eta Panpili berdin mintzo*)

XEXILI . - Elur-ahuntzek esnea ere emaiten omen dute eta esne horrekin gasna batzu hautak egiten omen dituzte.

PATIN . - Ahuntz-gasna alabainan. Gure eskualdetan ere horien gasna dun hoberena. Bainan, kabala horiek frango basak iduritu zaizkinat. Nagon nola deitzen dituzten, estekatuta ote edo... nekez beti gibeletik hemengo ahuntzak bezala. Galde zon ean sahetsetik deitzen dituzten ala gibeletik. (*Biak berriz mintzo. Irriz ari dira*) Zer duzue no holako irritan ?

XEXILI . - Zera... erran du. Elur-ahuntzak lurrean etzaten dituztela lau zangoz gora eta azpitik goiti deitzen.

PATIN . - (*Irri karkailaz*) Azpitik goiti deitzen ? Eta segur untzia ahoz-beheiti atxikiz. Ikusten dinat hire lagun horrek maite duela irri egitea. Holakoa denaz geroz, behar dinat haatik kitzikatu. Galde-zon ean horien etxean baduten saunaren usaia. (*Biak eleketan suedarrez*)

XEXILI . - Baietz ba. Usaia hori omen da etxe guzitan.

PATIN . - (*Zakur irri batekin*) Galde-zon ean laket luken molde horri lotzen bagine, hemen, gure artean. (*Biak eleketa suedarrez*)

XEXILI . - Ihardesten dautzu segur, etorriko zaukularik hemendik joaiteko eguna, sauna bat laket izanen zaiola.

PATIN . - Oi ! Oi ! Oi ! San Pedro eta San Judas ! Pollitak behar ditinau ikusi ! Erron, erron, ni ere prest nagola sauna batentzat bainan lehenik amaren baimenak segurtatzeko.

XEXILI . - Jes ! Zertako nahi duzu amak ezetza eman dezan ?

PATIN . - (*Irri larri batekin*) No ! Ez zakinat ! Galde-zon berari. Ni banihoan hemendik. Zuekin egonez galduko ditinat arima eta gorputza. (*Jalitzen da*)

PANPILI . - Jes ! Potta bat, hemendik urruntzean elgarri emaiteko, hoinbeste ixtorio ! Ez duzuia hori bitxi kausitzen ? Ala zer da : Zuen ama biziki jeloskorra ?

XEXILI . - Ez dakit zer pentsa. Bainan ama mintzaraziko dut eta zerbait ikasiko ahal dut.

OIHALA

BOSTGARREN GERTALDIA

Joka-lekua : Aintzineko bera (edo bertsua).

Xexili eta Katalin mokoka ari mihise batzu pleatuz.

XEXILI . - Ama, erraiten dautzut ez dugula hortan guk hobenik.

KATALIN . - Zer, ez duzuela hobenik ? Horiek ditun neskaxa batek gizon bati egiteko ateraldiak ? Nik emanen zionat hire lagun horri sauna, mazelako bat ona !

XEXILI . - Ama, irri egiteko solas batzu ibili ditugula bakarrik aitarekin ! Eta deus malezia gaxtorik gabe.

KATALIN . - Ez badun hala, zertako ari dun sare hedatzen ?

XEXILI . - Zer sare hedatu dio ? Irri egiteko solas batzu ditugu hiruek ibili Suedako mainu-tokiez. Ez ahal dituzu zinetan hartzen arraileriaz erranak ?

KATALIN . - Hori ez dun arraileria bainan nahaskeria. Hire lagun hori nik ez zakinat xuxen zer den. Edo dun arras barne garbikoa, bizia nola den ikasi gabea, edo bere jokoa ontsasko gordetzen duen ustel eder bat.

XEXILI . - Ez da ez bat eta ez bestea, ama. Pentsa-azu bakarrik Suedako neskaxa bat dela, eta ez ditugula han eta hemen begi berez ikusten biziko gorabeherak.

KATALIN . - Nardatzen nun hire Sueda eta hango ohiturekin. Ez zanala erran gizonekin biluzi ta mainatzeko on den neskaxa lotsa ditakela adixkide duen neskaxa batekin ohe berean lo egiteko.

XEXILI . - Holakoa balinbadu bere jitea...

KATALIN . - Holakoa edo bestelakoa, sarri arratsean beharko din nahitez lagun batekin lo egin. Badakin bestak ditugula eta bi neskaxa heldu zauzkula zonbait egunentzat.

XEXILI . - *(Asaldataua)* Nor ?

KATALIN . - Nor ! Nor ! Betiko berak, bixtan dun. Luzi eta Arroxa hire bi kusunak. Merkatuan ikusi nitinan atzo. Ez din balio gontzetarik jalitzea. Ez badun hik nahi horrekin etzan, ez-zkinala besteak gibela. Bereri aipatuko ziotenat eta berek ikusiko dine zer egin. *(Jalitzen da. Xexili bakarrik, suspira batzu jalitzen ditu, nigar batzu xukatzen, eta josturari lotzen da)*

PANPILI . - *(Asaldataua agertzen da)* A ! Hemen zirea Xexili ?

XEXILI . - *(Bera ere asaldataua)* Zer duzu ? Zer gertatzen da ?

PANPILI . - Letra bat, Xexili, Landesetarik, aitaren letra bat.

XEXILI . - Zer dio ?

PANPILI . - Egun berean otoz heldu dela ene ikusterat : Haren so hemen egoiteko.

XEXILI . - Ho ! Ho ! Ho ! Zer bilakatu behar dugu ?

PANPILI . - Ba, zer ?

XEXILI . - Joaiten bagine hemendik ihesi...

PANPILI . - *(Espaldak altxatuz)* Ihesi... ihesi... norat ?

XEXILI . - Ez da nihondik gomeni aitak zu ikustea hola neska arropaz bezi.

PANPILI . - Mutil edo neska bezala bezi, aita hunarat jiten bada, egia dena den ikasiko du.

XEXILI . - Eta gordetzen bazine...

PANPILI . - Ba, bainan nun naizela sakatuko diozu aitari ?

XEXILI . - Nik erran nezoke hemen ez dela mutilik. Ez du jakinen norat joan eta Landesetarat itzuliko da.

PANPILI . - Ba, bainan ez du holakorik sinetsiko : Haren letrak hemen ukaiten ditut. Badaki beraz etxe huntan dela ene egon-tokia.

XEXILI . - Bon, erranen diot Pariserat itzulia zirela zonbait egun hautan.

PANPILI . - Nola izan ninteko Pariserat itzulia ? Goiz huntan faturrak beti bezala eskutik eskurat eman daut aitaren letra, harekin hitzartu bezala. Eta faturra ez da egonen mintzatu gabe. Bai, pollitak gira !

XEXILI . - O ! Nere bihotza !

PANPILI . - (*Samur*) Nere bihotza, ba... Horiek guziak zuregatik gertatzen zaizkigu.

XEXILI . - (*Bizi-bizia*) Eneгатik ? Zertako ?

PANPILI . - Zure pentsamendua izan da gu biak molde bitxi huntan hunarat etortzea.

XEXILI . - Ez ote zen zuretzat plazer enetzat bezenbat ?

PANPILI . - Gezur eta gezur ari gira : Nola nahi duzu botiga hunek iraun dezan ?

XEXILI . - (*Erdi nigarrez*) O, ene bihotza, ez zaitela mintza hoin minberaki. Maite zaitudalakotz naiz holako urratsetan sartu.

PANPILI . - (*Eztituz*) Bon, ez zazula nigarrik egin. Nik beti berdin maite zaitut.

XEXILI . - Xuut !... Norbait bada atean. (*Begiak laster xukatuz*) Aintzinat ! (*Arroxa eta Luxi agertzen dira i-i-i eta a-a-a-ka, gaitzeko omorean. Potta emaiten diote Xexiliri, eskua Panpiliri*)

ARROXA . - Agur Xexili ; hau duzuia zure Suedako adixkidea ? Ba, zure amak errana dauku bazinueta adixkide bat zurekin ekarria Parisetik.

LUZI . - Gu aintzineko urtetan bezala bestarat heldu gaituzu gero, hiru egunentzat.

ARROXA . - Ba, eta aurten ez gira hemendik itzuliko gizongaia bildu-ta baizik. (*Oro irriz*)

KATALIN . - (*Agertuz*) Hor zireztea ene perlak ?

ARROXA . - Ba, hemen gira. Agur ttantta. (*Musu emaiten diote*) Eta, zuek nahi ala ez, zuen etxean guretzat otela beharko duzue egin hiru egun eta hiru gauez.

KATALIN . - Ba, bainan badakizue bi ganbera ditugula bakarrik lau neskatxentzat. Beraz beharko duzue bakotxean biek lo egin.

LUZI . - Bixtan da, ttantta. Etxean ere Arroxak eta nik elgarrekin lo egiten dugu.

ARROXA . - Ni segurik izitzen ere naiz bakarrik lo egiteko.

KATALIN . - Ba, eta gure Xexilik ez baitu lo egin nahi Suedako neskatxa hunekin, zuetarik batek beharko duzue hau oheko lagun.

ARROXA . - O ! Nik ! Nik, ttantta, laket nuke !

XEXILI . - (*Bizi-bizia*) Badakizu, ama, ene lagun horrek bakarrik nahi duela lo egin !

ARROXA . - (*Xexiliri*) Ez zaitela kexa, Xexili, segur niz biziki ontsa antolatuko naizela ni horrekin.

KATALIN . - Bixtan da, zertako ez ? Ale, zoazte arropen aldatzerat. Horra ganbera.

ARROXA . - *(Suedarrari irriño batekin keinu eginez)* Are, xauri enekin. *(Gerritik hartzen du eta erdi dantzan berekin joaiten ganberarat. Xexilik errabian jostura lurrerat aurtikitzen du. Jartzen da eta hipaka nigarrez lotzen, burua beso-pean sartua)*

KATALIN . - Zer dun ? Zer haiz ? Sintsaldian berriz ere ?

XEXILI . - *(Marrumaz errabian)* Ni ez naiz hemen egonen. Aski duzue egitea nahi duzuen. Ni banoa egun berean Pariserat.

KATALIN . - Habil nahi badun ! Uste balinbadun hire kasketaldien zerbitzuko gaitunala hemen, ontsa makur egiten ditun hire konduketak ! *(Jostura biltzen dio)* Jostura hauk bil-aitzin, hi, enuxenta ! *(Jalitzen da. Xexili bera dago apur bat nigarrez, begiak nonbait galduak)*

PANPILI . - *(Agertuz eztiki mintzo)* Xexili !... *(Xexilik ez du bururik altxatzen)* Errazu Xexili...

XEXILI . - *(Nigarrez errabian)* Ez zaitut gehiago maite. Joaiten ahal zira nahi duzun lekurat.

PANPILI . - Errazu, Xexili, zerbait gogoratu zait nola joka gure aitarekin.

XEXILI . - Berdin zait. Ez zira gehiago deus ere enetzat.

PANPILI . - Postarat berehala joiteko gogoia nuke aitari telefonatzerat ez dadien egun hunarat etor. Behar bada ez da oraino etxetik abiatua, eta hola ez liteke bideari lot.

XEXILI . - Egin-azu nahi duzuna. Eni berdin zait.

PANPILI . - Bo ! Ez zazula hola nigar egin Xexili. Sarri berean Pariseko treina hartuko dut. Hola kontent izanen zirea ? Errazu baietz, Xexili ! *(Xexilik batere ez erreputarik. Bainan nigarrak gutitu zaizko)* Errazu ba baietz, Xexili.

XEXILI . - Eta zure aita heldu bada ?

PANPILI . - Askiko diozu erraitea nola telefonatu diotan, eta nola gaur berean, Pariserat itzulia naizen.

XEXILI . - Bon, ontsa da.

PANPILI . - Banoa beraz berehala telefonatzerat. Hola kontent zirea ?

XEXILI . - *(Azken nigarrak xukatuz)* Ba, Panpili, ba ene bihotza. *(Panpili jalitzen da. Elgarri irriño bat egiten dute. Xexili berriz josturari lotzen da)*

OIHALA

SEIGARREN GERTALDIA

Joka-lekua : Aintzineko bera. Xexili josten ari da.

LUZI . - *(Agertuz)* Zer ari zira, bestetako muntatzen ?

XEXILI . - Ba, zaharren berritzen.

LUZI . - Jes ! Zer dituzu begi gorri horiek ? Zer zira nigarrez ari ?

XEXILI . - Ba hortzetarik minez nago.

LUZI . - A ! Seinale ona da : Ahotako min, amodio min !

XEXILI . - Gerta daitekena da hori ere.

LUZI . - Ez duzuia gizongairik egin oraino Parisen ?

XEXILI . - Nik badut gizongaia, bat Parisen eta bat hemen.

LUZI . - Bañorekin ez duzuia aski ?

XEXILI . - (*Irriño batekin*) Ba, arropak ere izaiten dira aste egunetakoak eta igandetakoak.

LUZI . - Nik ez dakit zuk nola hoin aise harrapatzen dituzun gizongaiak. Ez dira ori eneganat hola heldu !

XEXILI . - Aski diozu nik bezala erraitea : Xauri, xauri !

LUZI . - Egiten diotet ba xauri, xauri, baina nik nahi ez ditudanak jiten zaizkit, eta nik nahi ditudanak aldiz ez.

XEXILI . - Zato enekin Pariserat eta han ukanen duzu hauta.

LUZI . - Ba, han nintzelarik bat bildu nuen, ene gostuko biziki plantakoa, baina gaizki erori nintzen.

XEXILI . - Zer gertatu zitzaizun ?

LUZI . - Zuk bezala ene segidantak bi arropa bazituen : Bat igandetako, bestea aste egunetako. Ni nintzen aste egunetako bakarrik. Hortaz oharturik Pariseri egin nion betikotz adios.

XEXILI . - (*Irriz*) Ongi xoroa izan zinen ori, hola jokatzeko.

LUZI . - Zer eginen zinuen zuk, ene orde izan bazine ?

XEXILI . - Nik ? Beste hainbeste eginen nion mutil hari. Aski zinuen zuk ere bigarren bat hartzea igandetako.

LUZI . - Ba baina ororen buru, ez nintzen deusetarat heltzen hola makila bi muturretarik atxikiz.

XEXILI . - Gizonak hola dira. Nahi badituzu zuri estekatu, behar dute ukan ez bakarrik zuretzat amodioa, baina ere beldurra badugula gero nor heien ordaintzeko, ez bazauzku leial egoiten.

LUZI . - Ba, baina hola ariz, zure bizia arras barreiatzen duzu.

XEXILI . - Zer dira beraz, gizongaiak haizu nahi dutenarekin ibiltzerat eta gu ez ? Egin dezagun beste hainbeste eta kito.

ARROXA . - (*Agertuz*) Errazu, Xexili, norat joan da zure Suedako laguna ? Ganberatik atera zait pitsik erran gabe eta ez da gehiago agertzen.

XEXILI . - Ba, faturrak zerbait berri txar ekarri omen dio. Postara joana da ene ustez telefonatzerat.

ARROXA . - Agian ez dautate kenduko ene oheko laguna. Irri egitea maite duia bederen ?

XEXILI . - Ba, ba, baina ez da errex harekin jostatzea mintzairarengatik.

ARROXA . - Ez zaitela mintzairaz kexa. Hasteko, orai berean, ohea portefuilan ezarri diot. Sarri mihise pean lehen sar araziko dut. Ikusiko dugu zer begitarte eginen duen, ariko delarik zangoak ezin luzatuz... Gizongairik baduia ?

XEXILI . - Uste dut zerbait abiadura izan behar duela norbaitekin.

ARROXA . - Bon. Eta hik, Luzi, ez baita gisa, neskatxa bat hola ibiltzea, galtza luzekin herriko-bestetan, heldu den gauean aski diozkan galtza horiek ebastea. Jali dadiela gu bezala zaietan eta ez galtzetan.

XEXILI . - (*Irriz*) Ikusten dut arras xede onak dituzuela. Agian ez zaitzue samurtuko.

ARROXA . - Berak ikus beza. Jes ! Bestak ez direa irri egiteko ? Errazu, Xexili, badakizu segur zure gizongaia hemen duzula ?

XEXILI . - Ene gizongaia ? Nor ?

ARROXA . - Ta, jazko hura bera, gure auzoko Jan-Piarre. Atzo jina da Bordaletik aste batentzat. Egun berean zure ikusterat etorri behar duela errana daut.

XEXILI . - Nitaz mintzatu zireztea Jan-Piarrekin ?

ARROXA . - Bixtan da. Aipatu dauku nola zurekin letraz gurutzatzen den. Segur ez zaitu saltzekotan.

XEXILI . - Ba, letrak elgarri egiten ditugu adixkide bezala, urrunago joan gabe.

ARROXA . - (*Irriz*) Ez bazarete urrun joanak, segur naiz joanen zaretela oraiko aldian. Sobera errabiatua da Jan-Piarre zurekin ezkondu nahiz.

XEXILI . - Bo ! Bo ! Ez gira ez ezkontzeko solasetan sartuak.

ARROXA . - Alo ! Xexili, alo ! Ez zaitela enekin ar maltzurkerian. Aitor-azu egia den bezala. Berdin Jan-Piarre berarenganik oro badazkit.

XEXILI . - Ezeztz, Arroxa, zinez mintzo naiz, ez girela batere hortarat ari.

ARROXA . - Bon, bon ! Atxik-azu zure sekretua. Berdin laster denbora mintzatuko da. Ale, Luzi, joan behar dinagu plazarat. Engoitik dantzan ari ditun karraskan.

LUZI . - (*Xexiliri*) Eta zu, ez zirela heldu ?

XEXILI . - Ikusiko dut nola itzulikatuko naizen ene Suedako lagun horrekin.

ARROXA . - Bon, ttantari agur bat egin, osabari beste bat eta bagoaz. Sarri jinen gira afaiterat.

XEXILI . - Ba, sarri artio, edo hobeki apur bat artio, nik uste plazan laster elgar ikusiko baitugu. (*Biak jalitzen dira. Xexili apur bat bakarrik*)

KATALIN . - (*Agertuz*) No ! Joan ditun gure bi perlak. Eta hi nolaz gelditu haiz hemen ?

XEXILI . - Ene lagunaren so nago.

KATALIN . - Ba, haren so edo hobeki hire kasko tzarra ezin arinduz. Ikusi dun zoin aise neskaxa horrek onartu duen ohe berean lo egitea Arroxarekin ? Ez omen zinan sekulan holakorik nahiko. Hik dionan baino sanoago dun neskaxa hori. Hi ari haiz hor dena ixtorio eta mixterio.

XEXILI . - Ez da betere errana ene lagunak gure etxean lo eginen duela heldu den gauean.

KATALIN . - Ez lo hemen eginen ? Zertako ez ?

XEXILI . - Zeren eta berri txar zerbait hartu baitu bere familiatik Postarat joana da telefonatzerat.

KATALIN . - Zer berri txar ?

XEXILI . - Aita gaizki duela edo holako zerbait.

KATALIN . - Hanbat gaixto ? Agian ez din familiako bidegaberik ukanen orai besta betean ontsa abusa daiteken tenorean. (*Jalitzen da. Xexili apur bat bakarrik*)

PANPILI . - (*Agertuz*) Bakarrik zirela ?

XEXILI . - Ba. Ta ?

PANPILI . - Berantegi.

XEXILI . - Zer berantegi ?

PANPILI . - Telefonatu dut gure auzorat : Aita jada bidean omen da hunarat buruz.

XEXILI . - Oas ! Zer egin behar dugu beraz ?

PANPILI . - Ez da hor haratik ez hunatik : Hartuko dut Pariserako lehen treina. Zuk aski diozu aitari erraitea nola gaur Pariserat itzuli naizen handik galdea ukanik.

XEXILI . - O, ene bihotza, ez dakizu zonbat estimatzen dudan zure egitatea.

PANPILI . - Ba, jakin-azu gostatzen zaitala eni ere. Baina hortaraten naiz egiazki maite baitzaitut.

XEXILI . - (*Suspira batekin*) Egunak luze izanen dira enetzat hemen zu gabe.

PANPILI . - (*Ilun*) Ba, eta enetzat, han, oraino luzeago.

XEXILI . - (*Irriño batekin*) Ez nauzu bederen han beste batez ordainduko ?

PANPILI . - (*Irriño batekin*) Galde bera dautzut itzultzen.

XEXILI . - Egun guziz letra bat igorriko dautzut.

PANPILI . - Eta nik, beste bat.

XEXILI . - (*Sentimendutsu*) O, holakoetan dut hobeki senditzen zonbat maite zaitudan.

PANPILI . - (*Hunkitua*) Nik ere ba zu, Xexili. (*Atea joiten dute*)

XEXILI . - Te ! Norbait bada hor. Aintzinat !

JAN-PIARRE . - (*Agertzen da eta mintzatzen biziki amodiotsu*) Agur Xexili. Zertan zira ?

XEXILI . - (*Herabeki*) Agur Jan-Piarre. (*Eskua luzatzen dio*)

JAN-PIARRE . - Ekazu potta. (*Emaiten dio... Jan-Piarrek eskua luzatuz Panpiliri*) Hau duzuia delako Suedako laguna ? Badakit ez zirela bakarrik jina Parisetik. Zure lagun hunek ez omen daki tuntik ez euskaraz eta ez frantsesez.

XEXILI . - Ez, zorigaitzez ez daki.

JAN-PIARRE . - (*Ahalik gehiena hurbilduz Xexiliri*) Milesker, Xexili aste guziez izkiriatu baitautazu. Ez dakizu zer atsegina egiten zautaten zure letrek. Denak begiratuak ditut eta bakotxa irakurtua lau bost alditaraino.

XEXILI . - (*Ez jakin nun koka*) Noiz jina zira ?

JAN-PIARRE . - Atzo, Xexili. Eta jina naiz kaskoan harturik behar ditugula oraiko egon aldian deliberamenduak hartu. Erraztun pollit bat ekarri dautzut. Nahi nuke hura zure erian ezarri. Hemendik joan aintzin behar ginuke ezkontzeko eguna ez bada, bederen hilabetea finkatu. (*Panpili bere kadiran ez dagoke*) Jes ! Zer du zure lagun horrek ?

XEXILI . - Pitsik, pitsik. (*Izertia abiatua du*)

JAN-PIARRE . - Bordalen esperantza handia badut hilabete bat barne, bizitegi baten jabe izanen naizela. Beraz, Xexili, ohantzerat sartzea bertzerik ez duzu izanen. A ! Ez dakizu zonbat berantetsia dudan biak buruz buru jarriko giren egun eder hura ! (*Panpiri kadira errabian aurtikirik betbetan jalitzen da*) Jes ! Zer du neskatxa horrek ?

XEXILI . - Pitsik... pitsik...

JAN-PIARRE . - Baina zerbait egin zaio neskatxa horri ? Zuk ere zerbait baduzu ?

XEXILI . - (*Nahasiki mintzo*) Pitsik, pitsik... Dolu handi bat : Aita du arras gaizki. Ba, oxtian berri txarrak ukanak. Utz-azu... Utz gaitzatu... Aita ba...

JAN-PIARRE . - Zerbait egiten ahal duta horrentzat ?

XEXILI . - Gero erranen dautzut. Tenore txarrean jin zira.

JAN-PIARRE . - Ohartzen naiz, ohartzen. Bon, baina noiz ikusiko dugu elgar ?

XEXILI . - Ikusiko dugu bai noizbait... Ez dakit, ez dakit.

JAN-PIARRE . - Bon, orduan banoa beraz. Laster artio. (*Nahi luke hurbildu Xexilirenganatan baina hau urruntzen zaio*)

XEXILI . - Ba, ba, laster artio. (*Xexili bakarrik egoiten da, nigarrez hipaka, arpegia beso pean gordea*)

PANPILI . - *(Apur baten buruan agertuz baliza bat eskuan, errabian mintzo)*

Nigar egiten ahal duzu ba, ustela zu ! Ni banoa. Zertako joan naizen galdatzaileri aski dituzu gezur batzu sakatzea ! Berdin baduzu usaia !

XEXILI . - *(Atea trabatuz nigar eta asaldura handienarekin)* Ez, Panpili, ez zira joanen ni entzun gabe. Egia da mutil horri izkiriartzen niola bainan adixkide bati bezala. Ez dut nik behin ere izan horrekin ezkontzeko xederik. Hori bere burutarik ari da eta ez enekin elgar aditurik.

PANPILI . - Bakea eni ! Eta utz nezazu joaiterat.

XEXILI . - Ez, ez zaitut utziko. Nik zu zaitut bakarrik maite eta ez beste nehor. Zin egiten dautzut. Nik ez dut horrekin pitsik nahi. Gezurra da nik badudala horrekin ezkontzerako abiadurarik.

PANPILI . - Utziko nuzuia jalitzerat edo nahi dituzuia bi beharrondoko ?

XEXILI . - Ekatzu nahi baduzu ! Ale jo nezazu, bainan nik zu zaitut maite eta zu bakarrik.

PANPILI . - Bon, geroak erakutsiko du. Ate hori idek eni !

XEXILI . - Idekiko dautzut bainan errazu bakarrik ez nauzula hastiro. Hori bakarrik !

PANPILI . - Bon beraz. Ez zaitudala hastiro. Eta orai idek atea !

XEXILI . - *(Eztituz, bihotz barnetik mintzo)* O ene bihotza, ez zaitela hoin bortizki mintza ! Ez dut nik hobenik. Nahi duzuia jin nadin zurekin Pariserat ? Heldu naiz berehala ! *(Eskua hartzen dio... Panpilik eskua uzten dio. Begiak nigarrez betetzen zaizko. Deus erran gabe nigarrak xukatuz jalitzen da. Xexili bakarrik xutik dago bere nigarrak xukatuz)*

KATALIN . - *(Agertuz apur baten buruan)* Erran, no, zer gertatzen da hemen ? Hire neskatxa lagun hori ikusi dinat tirahala zoala bere baliza eskuan.

XEXILI . - Ba, ama, berri txarra ukan du, aita arras gaizki duela eta, burua galdua, berehala joan da Pariseko treinararen hartzerat.

KATALIN . - Jes ! Agur bat guri egin gabe ?

XEXILI . - Ez zakien gehiago berak nun zen. Erran daut otoi barka dezozuen, ez zuela zueri agur bat egiteko kalapiorik, bere etxetik izkiriartuko daukula.

KATALIN . - Jes ! Eta hik zer dun begiak hola nigarrez hanpatuak ukaiteko ?

XEXILI . - Zer uste duzu, ama, ez dudala nik senditzen lagun horren zorigaitza ?

KATALIN . - Ba, ba, hala dion segurik. Ez agur bat, ez milesker bat, joan bezala jin, jin bezala joan, nik ez dinat pitsik konprenitzen !

OIHALA

ZAZPIGARREN GERTALDIA

Joka-lekua : Aintzineko bera.

KATALIN . - Hire neskatxa horrek aita nun du ?

XEXILI . - Suedan, bixtan da, hangoa denaz geroz.

KATALIN . - Eta, hemendik Suedaraino baduia treinarik ?

XEXILI . - Hori ez dakit, bainan Parisen gelditzekoa da. Han ikusiko du norat jo, etxeko berrien arabera.

KATALIN . - Jes ! Zer ditun boza horiek kanpo hortan ? *(Atea jotzen dute)*
Aintzinat ! *(Agertzen dira bi gizon, Panpili dakartela ahal bezala. Panpilik izterra odoletan du. Ai-ai-ai-ka ari da)*

XEXILI . - *(Arras asaldataua)* Zer gertatzen da ?

OTOZAINA . - Nik jo dut otoarekin. Neskatxa hau zuen etxean den udatiar bat omen da. Bainan ez da ene falta. Bera jin zaut azpirat.

KATALIN . - Nolaz hortaratu da, dohakabea ?

OTOZAINA . - Ez dakit zer iragan zaion burutik. Ez du so egin, ez eskuin eta ez ezker. Tirahala bidea trebesatzen hasi da. Emaiten ahal nion arrasta guzia eman diot otoari, bainan ez nezaken neholaz ere huts egin.

KATALIN . - Xexili, lagun-azu bere ganberarat. *(Xexilik eta otozainaren lagunak joaiten dute Panpili)*

OTOZAINA . - Ez dakit nola ez dudan han berean garbitu.

KATALIN . - Hainitz kolpatua dea ?

OTOZAINA . - Ez dakit. Mirikuari dei egina diot. Apur baten buruan hemen izanen duzue. Nik uste, izter hezurra hautsia duke. Herrestan eraman dut hanharat. Bainan edozoinetik nik bezala eginen zuen. Ez da ene falta.

KATALIN . - Ez naiz harritzen gertatu zaionaz. Hemendik arras nahasia ateraien.

OTOZAINA . - A ! Ohartua zinen beraz zu ere ? Zentzua xuxen duenak ez du holakorik egiten. Iduri luke kasik bere buruaz etsiturik nahitarat dela hortaratu.

KATALIN . - A ! Jainko ona ! Ez ginuen beste beharragorik !

OTOZAINA . - Galda-ozute edozoin lekukori. Denek gauza bera aitortuko dautzute. *(Otozainaren laguna agertzen da)* Bon, gu bagoaz otorat. Engoitik jandarmak ere han dituzkegu. Hunat ere segur etorriko zaizkizu. Agur beraz, anderea.

KATALIN . - Ba, agur jaunak.

XEXILI . - *(Nigarrez agertzen da)* O ama, zer behar dugu bilakatu ?

KATALIN . - Ez din balio sintsakerian artzea. Ez gaitin horrek onduko. Mirikua laster hemen izanen baitun, behar dinau neskatxa hori biluzi, garbitu eta ohean ezarri. Ekar-an hortik ur bero xorta bat. *(Xexili jalitzen da. Katalinek armario batetik jalitzen du otarre bat erien artatzeko puskez betea. Puska hek jalitzen ditu : Untzi, kotoina, lotura eta holako)*

XEXILI . - *(Agertuz)* Ama, huna ur beroa.

KATALIN . - Bon, goazen ganberarat.

XEXILI . - Ama, ez zaitela zu jin. Nihaur aski naiz behar denaren egiteko.

KATALIN . - Hihaur aski ? Baduna burutik ? Nola nahi dun hik bakarrik neskatxa hori mugitu ? Bien artean ere izanen dinau aski lan !

XEXILI . - Zuk ez duzu konprenitzen, ama, bainan neskatxa horrentzat nahigabe handia izanen da zuk hori tratatzea.

KATALIN . - Bakea eman, ergela hi. Ez hadila beti solas beretan lot. Puska hauk garreia-aitzin ganberarat. Ni goiti nihoan, gure armariotik hartu behar dinat xukadera bat mirikuarentzat. *(Jalitzen da)*

XEXILI . - *(Kexu, lotzen da pusken garraiatzen. Atea jotzen dute)* Aintzinat.

MIRIKUA . - *(Agertuz)* Agur, Xexili.

XEXILI . - Agur, jaun mirikua. (*Asaldata*) O jaun mirikua, buruz buru girenaz baliatzen naiz, zuri zerbitzu bat galdatzeko. Ez nuke nahi nehork jakitea. Hemen, denek uste dute gure kolpatua neskata bat dela, bainan ez da hala. Mutil bat da neskata arropetan.

MIRIKUA . - Zer dituzu bitzeria horiek ? Amak ere ez dakia pitsik ?

XEXILI . - Nehork ez daki pitsik, salbu nik. Otoi ez zazula nehori pitsik sala.

MIRIKUA . - Bainan, bainan, nola nahi duzu nik erraitea mutil bat dela neskata ? Horren paperak egin behar ditut. Ospitalerat igorri behar bada, ez dezaket han emaztekin ezar ! Hori ez ditakena da !

KATALIN . - (*Agertuz*) Hor zirea, jaun mirikua ? Neskata bat dugu hemen Suedakoa, Xexiliren lagun bat, berarekin etorria hunarat hilabete batentzat, eta harek du izan ixtripu bat.

MIRIKUA . - Nun duzue, ikus dezadan ?

KATALIN . - Zato ganberarat. Biziki laster etorri zira. Oraino biluztekoa eta garbitzekoa dugu. (*Xexiliri*) Ekaitzin, no, puska ondar horiek.

MIRIKUA . - Ba, berehala jin naiz. Holakoetan minutak berak konda baitira asko aldiz. (*Hiruak sartzen dira ganberan, bainan Xexili berriz jaltzen da berehala eta plantatzen beharria ganberako ateari. Hastetik ez dira solas urrun batzu baizik entzuten. Bainan apur baten buruan Katalin mintzo da, alimaleko oihuekin ikaratzen baitu Xexili*)

KATALIN . - (*Ganberan oihuka*) Zer ? Mutila ? Mutila gure neskata ? Zer da botiga hau ? Bainan zer da manera hau ? Eskandala hau gure etxean ? Alaba zirtzila ! Bi beharrondoko eman behar diozkat. (*Xexili jartzen da mahainean eta burua kukutzen du beso-pean. Atea idekitzen da eta ama agertzen orroaz*) Nun haiz ? Zirtzil zikina ! Gezurti ustela, hi ! (*Buruko iletarik emaiten dio zartzail aldi bat*) Orai konprenitzen dinat hire komedia. Julufrei pollitak zuek, hori eta hi ere !

XEXILI . - (*Nigarrez karrasian*) Barka, ama, barka, bainan ez dugu gaizkirik egin !

KATALIN . - Zer ? Ez duzuela gaizkirik egin ? Baduna kopeta hola mintzatzeko ? Ez zauna gaizkirik aski mutil hori hemen sartzea neskata zela erranez !

Korretziorako eskolan dun hire lekua eta ez hemen ! Hago, hago, hustu beharko ditun ba, laster, leku hau, hik eta ba horrek ere ! Zutik ! (*Mirikua agertzen da*) A ! Bazautzua, jaun mirikua, gure etxeko eskandala ?

MIRIKUA . - (*Fermuki*) Bon, ixilik, Katalin, apur bat, bi hitz erran ditzadan. Ene aldetik egitekoak egin diozkat. Ez zaut iduritzen hezurra hautsia duela. Nik uste arraildua bakarrik. Ikusteko xuxen zer duen, ospitalerat sartuko dugu. Han radioa pasatuko diote.

KATALIN . - (*Beti errabian*) Doala hemendik ospitalerat edo nahi duen lekurat !

MIRIKUA . - (*Fermuki*) Ixililik Katalin ! Beraz ospitalerat sartzeko paperak eginen diozkat. Hango eri-garraiatzaile oto bat deituko dut.

KATALIN . - Ba, eta lehenbailehen.

MIRIKUA . - Bon, eta orai, agur, eta bestaldi bat artio. (*Jalitzen da*)

KATALIN . - Agur ba, jaun mirikua, agur. (*Xexiliri beti oihuz*) Hi, ba, hi, a ! Orai konprenitzen dinat. (*Xexiliren boza eginez*) "Ez, ez, ama, ez du nahiko zuk biluztea..." Hori duna aita eta amaren amodioa ? Etxearen errespetua ? Mutil buhame bat guri hola sakatzeko !

XEXILI . - Ez da buhamea, ama, euskalduna da, eta gainerat ene gizongaia.

KATALIN . - Eta baduna kopeta horren aitortzeko ! Euskalduna ! Ez bide din no guti egin entzunez guk hemen erran ditugunak ! Eta gainerat gizongaia ! A ! Nor ote da hor, orai berriz ? Otoi gorde hadi hemendik, ahalgearengatik ere. *(Xexili jalitzen da)* Aintzinat !

GILEN . - *(Agertuz)* Agur anderea.

KATALIN . - Agur jauna.

GILEN . - Etxe huntan dea Parisetik hilabete batentzat jin mutil bat Panpili izenekoa ?

KATALIN . - Ba jauna, ba, zorigaitzez hemen da.

GILEN . - Ni naiz, anderea, mutil horren aita. Zertako duzu erran ene semea zorigaitzez dela hemen ?

KATALIN . - Zato, jauna. Aintzina zaite enekin zure semearen ganberaraino. Han mintzatuko gira eta laster zuhaurek ikasiko duzu nahi duzuna, bai eta ere nahi ez duzuna. *(Jalitzen dira. Ganberan gora mintzo dira bainan guti ditazke konpreni)*

PATIN . - *(Agertuz)* Jes ! Zer pasatzen da etxe huntan ? Oxtion, mirikuaren otoa ate aintzinean... orai beste bat... Nun ditut emazte horiek ? *(Oihuz ate batetik)* Hor hiza Xexili ?

XEXILI . - *(Agertuz asaldatuki mintzo)* O aita, zu bederen eman zaite ene alde.

PATIN . - Zer dun neska, zer ?

XEXILI . - Badakit gaizki egin dudala. Barkamendu galdatzen dautzut. Otoi, lagun nezazu.

PATIN . - Mintzatuko hiza garbiki ?

XEXILI . - Ba, ene neskatx lagunak oto ixtripu bat izan du. Hor da kolpatua ohean, bainan neskatxa hori ez da, ez Suedakoa, eta ez neskatxa. Euskalduna da, mutila da, eta gainerat ene gizongaia.

PATIN . - Zer ? Bainan, bainan, baduna burutik !

XEXILI . - *(Nigarrez)* O aita, ez nezazula mokoka ! Amak aski egina nau jada. Edo bestenaz banoa ene burua urerat aurtikitzerat !

PATIN . - Bainan, Xexili, zertako ari izan haiz holako komedietan ? Zertako ez dun egia aitortu den bezala haste-hastetik ?

XEXILI . - Ez dakit nihaurek ere, bainan aita, ez dugu gaizkirik egin, zin egiten dautzut, sinets nezazu ! *(Ganberako atetik agertzen dira Gilen eta Katalin)*

KATALIN . - Ba, jauna, horra zer desgraziak ukan ditugun zure semearekin. A ! Hor zirea, Patin ? Badakizu engoitik gure Suedako neskatxa euskaldun mutil bat dela. Jaun hau da mutil horren aita.

PATIN . - *(So eta so dago Gileni)* Jes ! Jes ! Hi ez hiza ene gerlako laguna, Gilen Ahetzekoa, Landesetarat joan baitzen bizitzerat ?

GILEN . - Eta hi, ez hiza Patin Elissalde ?

PATIN . - Hura bera. *(Eskua tinkatuz lepotik elgarri lotzen dira)* Gaizo Gilen, ene aspaldiko lagun leial maite-maitea ! Zertan hiz, to ?

GILEN . - Betiko hura, gaizoa. Urte batzu gehiago bizkarrean !

PATIN . - Nola den haatik bizia ! Nun elgar berriz ikusi behar !

GILEN . - Bai, eta zer maneretan !

KATALIN . - *(Beti erasian)* Altxa-zkitzue zuen haurrak ahal bezain ontsa, eta horra ondolik heien mileskerra !

PATIN . - Zaude ixilik, Katalin ! Eta ekazu hunarat edari xorta bat, duzun hoberenetik.

KATALIN . - (*Zerbitzatuz*) Ixilik, ba, ixilik ! Oro haizu dira beraz. Zer behar du orai, hobendunak nausi, eta hobengabeak burua apaldu ?

PATIN . - Baietz, baietz, emaztea. Badakik zer den, Gilen gaizoa ? Gazteak... eta gaztek gazte-lan !...

KATALIN . - Berriz ere lan txarra eginen dute gaztek hola artzen bazira heien hutsak tapa eta tapa !

PATIN . - Ba, emaztea, ba, ekazu edaterat. (*Ahapatik Gileni*) Ez zokala kasurik eman, Gilen, gure emazte hori pixka bat kapitaintsa duk, bainan bihotz ona dik.

KATALIN . - Zer erran duzu ahapatik ? Kapitaintsa ba, beharko hala izan, gure etxean gizonak duen nausitasunarengatik !

PATIN . - Bon, halabiz ! Eta hik, Xexili, zer xede dun gero mutil horrekin ? Egiazki ezkondu gogo duzueia ?

XEXILI . - Ba, aita, ba.

PATIN . - Bon, gu bi aiteri, xede hori arras ontsa zaikunau. Ez dea hala, to, Gilen ?

GILEN . - Bai, izan daitela gu biak izan giren bezenbat adixkide, eta ongi jaliko dituk bizian.

PATIN . - Bon, Xexili, hari ere eremon oherat baso hautarik bat. (*Xexili sartzen da ganberan basoarekin, berriz agertzen, eta bere basoa eskuan, xutik emaiten da ganberako ate sartzean, atea dagola erdi idekirik*) Bai, uste gabeko eguna diagu hau. Hogoï urte inguru dukek ez dugula elgarrekin trinkatu. Trinku dezagun beraz ! Haurrak, egun da zuen aiten besta. Gu bien nahia da elgar maita dezazuen, zuen aitek elgar maitatu duten bezenbat. Aditzen dun Xexili ?

XEXILI . - Bai, aita.

GILEN . - Eta hik ere aditzen duka Panpili ?

PANPILI . - (*Ohetik*) Ba, aita !

PATIN . - Bon, trinka dezagun beraz gure eta zuen zorionean.

KATALIN . - Eta ni ez niza barne ?

PATIN . - Ba... zu... nork atxik kanpoan ?

OIHALA